

4. **Friedrich Schneider**. "Shadow Economies and Corruption All Over the World: New Estimates for 145 Countries" // Economics The Open access, Open assessment E-Journal # 2007-9 July 24, 2007.

5. **Група організацій** світового банку, проект "Ведення бізнесу". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.russian.doingbusiness.org>.

6. **Кузнєцов К.** "Криза збільшить тіньову економіку до рівня ВВП?" // Економічна правда. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.epravda.postbox.kiev.ua/publications/499bd4b24a43f>.

7. **Урядовий портал** "Детінізація економіки – стратегічне завдання коаліційного Уряду". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/public>.

8. **Указ президента України** № 216/2002 від 5 березня 2002 р. "Про Заходи щодо детінізації економіки України на 2002-2004 роки".

9. **Закон України** від 28 листопада 2002 р. № 249-IV "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" // Відомості Верховної Ради України від 03.01.2003-2003 р. – № 1, стаття 2.

УДК 658.511:316.42 *Доц. С.Т. Дуда; магістрант О.М. Матійів – Львівська КА*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто дослідження в обґрунтуванні методичних підходів щодо оцінки соціально-економічної ефективності господарської діяльності підприємства. Встановлено, що поєднання економічного та соціального аспектів показника ефективності дає змогу обґрунтовано долучити до системи оцінки соціально-економічної ефективності діяльності підприємства економічні показники, які виражаються співвідношенням отриманого ефекту з ресурсами (або витратами) на досягнення цього ефекту, а з урахуванням діючої соціальної складової підприємства – низка показників, які відображають соціально обґрунтовані стандарти рівня життя працівників підприємства та забезпечення первинних потреб населення, а також можливостей покращувати своє життя.

Assoc. prof. S.T. Duda; undergraduate O.M. Matvijiv – L'viv commercial academy

Methodical approaches of estimation of socio-economic activity

Research is considered in the ground of methodical approaches, in relation to the estimation of socio-economic efficiency of economic activity of enterprise. It is set that combination of economic and social aspects of index of efficiency enables grounded to attach to the system the estimations of socio-economic efficiency of activity of enterprise economic indicators which are expressed correlation of the got effect with resources (or by charges) on achievement of this effect, and taking into account the operating social constituent of enterprise is a row of indexes which represent the socially grounded standards of standard of living of workers of enterprise and providing of primary necessities of population, and also possibilities to improve the life.

З розвитком ринкових відносин в економіці України вітчизняні підприємства все більше уваги звертають на якість оцінки ефективності господарської діяльності. В умовах коли найвищою цінністю є людина, соціально орієнтована держава створює всі потрібні економічні умови для її розвитку.

Реалізація цих умов досягається через соціально-економічну політику держави та кожного підприємства. Соціальний і економічний ефекти розглядають у поєднанні як соціально-економічний ефект, який втілює у собі всі сторони розвитку економіки кожного підприємства, держави та суспільства загалом [1, с. 78].

Багато вчених-економістів звертаються до проблеми методичного забезпечення оцінки соціально-економічної ефективності. Серед них найвагоміший внесок у дослідження цієї проблеми зробили Є.В. Мних, С.Ф. Покропивний, В.К. Черник, І.Б. Швець, С.В. Мочерний, С.Л. Брю, І.О. Богатирьов та інші. Проте ще й досі багато питань соціально-економічного забезпечення ефективного розвитку та діяльності підприємств залишаються дискусійними.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні методичних підходів щодо оцінки соціально-економічної ефективності господарської діяльності підприємства.

Досягнення підприємством соціального ефекту взаємопов'язано та є наслідком економічного ефекту. Тільки отримання певних економічних результатів надає змогу існуванню та використанню соціальних результатів [2, с. 298]. З проблем оцінювання ефективності, дискусійними залишаються питання вибору показників, які потрібно обирати під час аналізу ефективності.

Методичні підходи щодо визначення економічної ефективності залежить від діючої економічної моделі функціонування підприємства – ресурсної чи витратної, і засновуються на співвідношеннях отриманого ефекту як остаточного результату з ресурсами або витратами на досягнення цього ефекту. До ресурсів та пов'язаних з ними витрат, відносять матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, а також підприємницьку здатність як особливий вид ресурсів, характерний для системи економічних відносин.

Соціальна ефективність є виразом задоволення потреб членів суспільства, які є працівниками підприємства, без яких підприємець не може отримати роботу та прибуток. Це показники рівня запровадження в соціальну політику підприємства концепції зайнятості, доходів і соціального захисту працівників, розвиток їхнього потенціалу, матеріальне стимулювання та задоволення працею. Тобто всі компоненти соціальної ефективності мають входити до соціальної політики підприємства.

Наявність різних концепцій сутності ефективності зумовлено різними теоретичними позиціями її аналізу, виділенням якогось одного аспекту із рішення загальної проблеми. Дедалі більше науковців вважають, що приріст прибутку відображає результат реалізації та послуг, а у якості витрат, зумовивши цей приріст, доцільно застосовувати вартість використаних ресурсів, які визначають виробничий потенціал [3, с. 26]. Таким чином на ефективність підприємства впливають фінансовий стан, а також певні організаційні, управлінські, технологічні та інші переваги.

Треба мати на увазі, що перелік ресурсів підприємства, котрі визначають його ефективність, не є вичерпними, тобто в конкретних умовах на ефективність діяльності підприємства можуть чинити істотний вплив інші чинники. Проте для середньостатистичного підприємства, яке діє в умовах ринку, урахування зазначених чинників гарантує отримання найбільш адекватної оцінки стану справ на підприємстві.

Можна виділити такі види ефективності, як: економічна, соціальна, соціально-економічна.

Економічний ефект відображає вартісні показники, що характеризують проміжні й остаточні результати діяльності підприємства. Формами про-

яву економічної ефективності є різноманітні економічні ефекти: зростання продуктивності праці, зростання обсягу товарообігу, збільшення прибутку, зниження фондомісткості й інші. Форми прояву соціальної ефективності пов'язані з отриманням соціальних ефектів: поліпшенням умов праці, зростанням життєвого рівня населення.

Формування системи показників ефективності для підприємства має:

- створювати передумови для виявлення резервів росту ефективності;
- відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві;
- стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві;
- виконувати критеріальну функцію.

Зростання соціальної ефективності є кінцевою метою загальної виробничо-господарської діяльності підприємств. Саме рівень економічної рентабельності функціонування підприємств є матеріальною і фінансовою базою вирішення будь-яких соціальних проблем.

Для об'єктивної оцінки соціальної діяльності потрібно: по-перше, виходити з того, що соціальна ефективність повинна визначатися на двох рівнях: локальному (тобто на тому чи іншому підприємстві щодо ступеня задоволення певної сукупності соціальних потреб своїх працівників) та загальнодержавному (тобто ступінь соціального захисту людей і рівня задоволення соціальних потреб різних верств населення з боку місцевих органів і держави загалом). По-друге, важливим є визначення абсолютних масштабів і відносного рівня задоволення соціальних потреб працівників того чи іншого підприємства за рахунок власних матеріальних і фінансових коштів, нагромаджених ним внаслідок виробничо-господарської та комерційної діяльності, застосування нових форм господарювання.

Ефективність використання трудового потенціалу потрібно розглядати в двох площинах: по-перше, як ефективність роботи безпосередньо персоналу підприємства і, по-друге, з позицій ефективності управління формуванням і реалізацією трудового потенціалу.

Прийнято виділяти три основні системи критеріальних показників ефективності:

- 1) система, заснована на остаточних результатах діяльності підприємства, яка містить показники: прибуток до оподаткування, оподатковуваний, чистий прибуток, собівартість, рівень рентабельності, виручка від реалізації, обсяг виробництва, якість продукції, термін окупності інвестицій, рентабельність інвестицій і ін.;
- 2) система, заснована на результативності, якості та складності трудової діяльності, яка містить показники: продуктивність праці, темпи зростання продуктивності і заробітної плати, частка фонду оплати праці в собівартості продукції, втрати робочого часу, частка браку, фондоозброєність праці, трудомісткість продукції, коефіцієнти складності праці, чисельність персоналу і т. ін.;
- 3) система, заснована на формах і методах роботи з персоналом, яка охоплює показники: плинність кадрів, рівень кваліфікації персоналу, рівень трудової дисципліни, професійно-кваліфікаційна структура, співвідношення виробничого й адміністративно-управлінського персоналу, соціальна структура персоналу, рівномірність його завантаження, витрати на

одного працівника, витрати на управління, соціально-психологічний клімат у колективі, привабливість праці тощо.

Таким чином, поєднання економічного та соціального аспектів показника ефективності дає змогу обґрунтовано долучити до системи оцінки соціально-економічної ефективності діяльності підприємства економічні показники, які виражаються співвідношенням отриманого ефекту з ресурсами (або витратами) на досягнення цього ефекту, а з урахуванням діючої соціальної складової підприємства – низка показників, які відображають соціально обґрунтовані стандарти рівня життя працівників підприємства та забезпечення первинних потреб населення, а також можливостей покращувати своє життя.

Література

1. Богатирьов І.О. Ефективність розвитку підприємств. Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 7-8. – С. 73-80.
2. Бойчик І.М., Харків М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства : навч. посіб. – К. : Вид-во " Каравела", 2001. – С. 298-302.
3. Романова М. Оцінка і діагностика фінансового стану підприємства // Економіка та держава. – 2004. – № 1. – С. 26-30.

УДК 334.715+658.153

Доц. Л.О. Шкварчук, канд. екон. наук;
студ. В.В. Муха – НУ "Львівська політехніка"

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВЛАСНИМИ ОБІГОВИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Розглянуто проблеми забезпеченості власним обіговим капіталом підприємств швейної промисловості, визначено чинники розвитку галузі, проаналізовано стадії формування оборотних коштів. Подано наявну інформацію про сучасний стан, проблеми, а також наведено рекомендації щодо удосконалення діяльності швейних підприємств.

Ключові слова: обіговий капітал, обігові кошти, швейна промисловість, дзальницька сировина.

Assoc. prof. L.O. Shkvarchuk, stud. V.V. Muha – NU "L'vivs'ka Politehnika"

The problems of material well-being the personal circulating funds of enterprises of sewing industry of Ukraine

In the article are considered problems of material well-being the property circulating asset of enterprises of sewing industry, certainly factors of influence on development of industry, the stages of forming of circulating assets are analysed. Present information is given about the modern state, problems, and also recommendations are resulted in relation to an improvement

Keywords: floating capital, circulating assets, sewing industry, goods made on commission.

Постановка проблеми. Труднощі, які виникають у процесі трансформації економіки в перехідному до ринкового періоді особливо відчутно позначилися на роботі всієї легкої промисловості і зокрема швейної галузі. Розглядаючи суб'єкти цього ринку, треба відзначити, що основним джерелом, яке підтримує життєдіяльність більшості підприємств залишається механізм